

مسئولیت مدنی نمایندگان مجلس،آری یا خیر؟

✍️ قدرت اله جلیل پیران،دبیر شورای عالی سردفتری کشور

🍃 بخش اول

✅ قوانین برای نظم بخشی و جلوگیری از هرج و مرج وضع می گردند که بر این اساس اصل حکیم بودن مقنن ایجاب می کند که هر قانون، به قدری کارشناسی شده و منطبق با نیازهای واقعی جامعه باشد که پس از اجرا، خودِ آن قانون مانعی برای پیشرفت و مبنایی برای تشتت در جامعه نگردد.

بنا به اذعان صریح بسیاری از مسئولین قضایی، ثبتی و نمایندگانِ فعلی مجلس، قانون تسهیل صدور مجوز های کسب و کار در حوزه ی سردفتری و وکالت تبدیل به یک چالش اساسی شد که توازن منطقی عرضه و تقاضای جامعه را برهم زده و واجب است که هر چه سریعتر اصلاح گردد.

✅ امروزه کمتر کسی است که به لزوم وجود قانون و جنبه های الزام آور آن اعتقاد نداشته و به تبع آن از نقش اساسی قانونگذار در جامعه غافل باشد. قانون است که نظم و انضباط را در جامعه جاری و متخلفین را تعقیب می نماید.

سوالی که در ذهن هر کس امکان خطور دارد این است که اگر قانونی بدون رعایت اصول حکیمانه و بر خلاف مصالح جامعه به تصویب رسیده و سپس خود قانون مبنای تضررات فردی و ملی گردد، آیا مردم می توانند از باب مسئولیت مدنی به تعقیب قانونی و قضایی نمایندگان موافق با این قبیل قوانین پرداخت با خیر؟

✅ بی شک جواب دادن به این سوال مقداری سخت است. چرا ذاتِ خاص حقوق و سیاسی وظیفه ی نمایندگان ، نیل به جوابی ملموس و واقعی را دشوار می کند؟ ولی به هر روی یک سوال اساسی و مشروع است و می بایست در مباحث تئوری و دانشگاهی و عمومی به آن پرداخته شود تا نهایتا در آینده مقنن در قالب مقرره یا مصوبه ای نسبت به جواب دهی به این سوال چالشی اقدام نمایند.

گرچه حکایت این سوال مصداق ضرب المثل ((چاقو دسته ی خود را نمی برد یا شکایت پیغمبر به خداست و...)) ولی پرداختن به آن به صلاح مقنن و هم به نفع جامعه و ملت خواهد بود.

✅ وظیفه ی نمایندگی مجلس در کلیات شباهت بسیار زیادی به عقد وکالت دارد که پایه و اساس آن اذنی است که موکل در راستای منافع و مقاصد خود به وکیل می دهد تا وکیل با امانتداری و رعایت مصلحت موکل در حدود وکالت اقدام و سپس حساب دوران وکالت خود را به وی ارائه نماید.

لیکن وکالتی که در قالب آن یک نفر به عنوان وکیل ملت در مجلس عهده دار تقنین و نظارت بر حسن اجرای قوانین می گردد تا حدودی در قالب الزامات عقد وکالت معمولی نمی گنجد. چرا که در نمایندگی مجلس بر خلاف عقد وکالت مدنی جای ایجاب و قبول عوض شده و این کاندیدای نمایندگی است که با تعریف خود، خویش را در معرض انتخاب موکلین قرار می دهد و نهایتا ملت با برگ رای اقدام به توکیلی مبهم که متضمن اختیارات زیاد برای وکیل و فاقد ساز وکار نظارتی روشنی برای موکلین است، می نمایند و جالبتر آنکه ملت به عنوان صاحبان اذن، اختیاری در نظارت بر وکیل خود نداشته و نهادهایی مانند شورای نگهبان یا هیات نظارت بر رفتار نمایندگان و غیره هستند که بدون توجه به حوزه ی مسئولیت مدنی نمایندگان صرفابه عنوان ناظر بر رفتار و اقدامات عمدتا سیاسی نمایندگان معرفی شدند.

متاسفانه مجموع این عوامل دست در دست هم می دهند تا حوزه ی نظارتی ملت بر نمایندگان مجلس بسیار ضعیف و فاقد قدرت لازم برای اخذ حساب دوران وکالت از آنها باشند، در حالیکه ملت به عنوان اعضا حقیقی اصلی جامعه مهم ترین کسانی هستند که مستقیم و غیر مستقیم در معرض تشعشعات مثبت یا منفی قوانین تصویب شده توسط نمایندگان می باشند که هیچ تضمینی بر کارا و مفید بودن این قوانین نیست و سازوکاری هم برای حمل مقررات مسئولیت مدنی بر بانیان قوانین مضر و ناقص وجود ندارد. حال اگر طرح یا لایحه ای از مجلس عبور و سپس با اعلام موافقت نمایندگان مصوب و با تایید شورای نگهبان به قانون تبدیل و در بستر جامعه اجرا شود و لیکن این قانون به دلیل فقدان حکمت لازم خالی بودن از کارشناسی های ضروری و یا عدم تطابق با نیازهای جامعه و انسداد راه پیشرفت، بر هم زدن چارچوب ها و توازن منطقی و دیگر خلا ها واشکالات باعث تضییع در حقوق و منافع تمام یا افراد جامعه شود آیا از باب مسئولیت مدنی، می توان نمایندگان تصویب کننده ی قوانین مضر و مبنای تضرر را تحت تعقیب برای الزام به جبران خسارات قرار داد یا خیر؟

۹ آبان ۱۴۰۵

مسئولیت مدنی نمایندگان مجلس،آری یا خیر

✍️ قدرت اله جلیل پیران،دبیر شورای عالی سردفتری کشور

🌿 بخش دوم

در ادامه مطالب منتشره در بخش اول باید گفت که:

✅ برای جواب به این سوال ابتدا نگاهی به ماده یک قانون مسئولیت مدنی می نماییم که مقرر داشته است که((هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی‌احتیاطی به جان یا سلامتی یا مال یا آزادی یا

حیثیت یا شهرت تجارتی یا به هر حق دیگرکه به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه‌ای وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خودمی‌باشد)).
ملاحظه می شود که مقنن خسارات وارده به شهرت تجارتی و حقوق مردم که به موجب قانون ایجاد گردیده باشند اعم از مادی یا معنوی را در کنار جان و سلامتی و آزادی افراد واجد وصف جبرانی دانسته و در ابتدای ماده نیز به صورت مطلق عبارت((هرکس)) را به کار برده است که شامل تمام مردم از جمله مسئولین و نمایندگان نیز می شود.

✅ با این مقدمه اگر به دور از هرگونه حب و بغض و صرفا برمبنای عرضه وتقاضا و در نظر گرفتن ظرف و مظروف، نگاهی به قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در راستای مناصب حقوقی همچون سردفتری اسناد رسمی، ازدواج و طلاق، وکالت و کارشناسی داشته باشیم، خواهیم دید که این قانون در این حوزه های حقوقی به شدت از فقدان کارشناسی رنج می برد و در نتیجه ی بی توجهی های محضِ بانیان آن به حقوق تطبیقی و عدم تلاش در راستای سنجشِ نیازهای واقعی جامعه و فقدانِ تعبیه ی راهکارهای صیانتی برای محافظت از حقوق مکتسبه ی شاغلین سابق در این مناصب، علی رغم اینکه مدت زمان زیادی از عمر تقنین این قانون نمی گذرد لیکن باعثِ هرج ومرج فراوان در حوزه های حقوقی مذکور خصوصا سردفتری اسناد رسمی شده و عملا مشاهده می گردد که در نتیجه ی اجبار حکمرانی موجود در آن، که نهادهای متولی را مجبور به برگزاری هر ساله ی آزمون و جذب نفرات جدید می کند، سیلی سهمگین از جوانانی که ابلاغ سردفتری و وکالت و غیره در دست دارند را روانه ی جامعه می کند که عملا به دلیل نبودِ بازارِ کار و زیادتر بودن مظروف از ظرف، اکثریت آنها هیچگونه شانسی برای بقا و حیات حرفه ای نداشته و از طرفی حیات حقوقی وحرفه ای سردفتران و وکلای سابق و صاحبان حقوق مکتسبه که عمر و جوانی و انرژی خود را در مسیر این خدمات حرفه ای به کشور صرف کردند نیز در مخاطره ی جدی قرارداده و امنیت شغلی آنها را ازبین برده است.

از دیگر آثار زیانبار این قانون ایجاد رقابت های کاذب و خلاف شان حرفه های سردفتری و وکالت و غیره است که به دلیل عدم کفایت حجم اسناد و پرونده ها، تقلیل شدید کیفیت حقوقی اسناد و مدافعات، تخدیش در اعتبار واقعی اسناد رسمی، تضعیف سلامت نظام قضایی، تخدیش اعتماد متقابل بین ملت و حکمرانان و غیره جز کمترین آثار منفی این قانون هستند که هر یک مبنای خسارات فردی و اجتماعی زیادی می باشند. با این فروض و اثبات غیر کارشناسی بودن این قانون که نتیجه ی آن خروج بسیاری از سردفتران و وکلا صحیح العمل، کاهش شدید درآمد معمول و متناسب با ریسک موجود در این حرفه ها، سلب فرصت های حرفه ای دیگر از تازه واردین، استهلاک حجم عظیمی از سرمایه های مادی و معنوی قوه ی مقننه که برای تصویب این قانون مصرف شدند، مخدوش شدن رتبه ی اعتباری اسناد رسمی و مدافعات و... آیا می توان بانیان این قانون خسارت بار را بر مبنای ماده یک قانون مسئولیت مدنی، برای الزام به جبران خسارات وارده به افراد حقیقی و همچنین بیت المال تحت تعقیب قرار داد یا خیر؟

به نظر نگارنده چتر اطلاق موجود در ماده یک قانون مسئولیت مدنی بر سر تمام ملت ومسئولین گسترده هست و هیچ کس از این قانون مستثنی نگردید و بر این اساس وکلا و سردفتران و دفتریاران از باب خسارات وارده به خویش و همچنین کانون های حرفه ای مربوط به مناصب حقوقی از باب صیانت از

جایگاه حرفه ای و اجتماعی این مشاغل و نهادهای عالی نظارتی از باب حفظ بیت المال می توانند بر مبنای قانون مسئولیت مدنی بر علیه بانیان و تاییدکنندگان اقدام قانونی نمایند. حال رویکرد نظام قضایی چگونه باشد می بایست در عمل مشاهده کرد...

۹آبان ۱۴۰۵،بروجن

برای همراهی در تلگرام

https://t.me/joinchat/WBGfVudiTyUN0GnP

برای همراهی در واتساپ

https://chat.whatsapp.com/BCR2BGmSo9e5D369rTjgt7

ابراهیم عماد :

ضمن قابل تقدیر بودن قلم شیوای حقوق ملت محورانه تان، ✌️🌹⚖️🌹✌️

در ارتباط با سوالی که در آخر دلنوشته حقوق اقتصادی و اجتماعی تان مطرح فرموده ای میتوان گفت :

در علم حقوق تأسیسی «حق حاکمیت ملتها و قوای ناشی از آنها» بعنوان یک اصل حقوق مسلم شناخته شده و 📌 «نه قوای حاکم بر آنها».

https://ebrahimemad.net/fa/scientific-sites-fa/cr-fa/about-us-fa/text-fa/

لذا، اعضای قوه مقننه در قبال تصمیمات خود که بعنوان قانون شناخته شده و قانون نیز شکل اجرائی شده حق تعریف شده قبلی محسوب میشود و نه بیشتر، و بعنوان بخشی از قوای حکمرانی ناشی از اعمال حق حاکمیت ملت محسوب می‌شوند، موظف به پاسخگوئی به ملت و جبران خسارات مدنی آنها خواهند بود.

⚖️✍️ ضمنا دیگر مدل سه قوه ای منتسکیوئی بعاریت گرفته شده از مرام سکولاری در اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی مرام دینی، پاسخگوی نیازهای بحق ملت ایران نبوده و در راستای اعمال اصل پنجاه و ششم، ضرورت بازبینی در ارکان چهارگانه موضوع اصل پنجاه و هفتم، گذر از سه قوه به پنج قوه احساس شده و میشود که بعنوان یک حقوق خوانده آنرا از سیزدهم دیماه ۱۳۸۹ (ابتدای سال2011) مطرح نموده ام.

https://ebrahimemad.net/fa/scientific-sites-fa/cr-fa/about-us-fa/text-5p-fa/

⚖️حق یار و یاورتان صادقان با حقوق ملت ایران باد

شنبه، ۹ آبان ۱۴۰۵

برابر با 31 اکتبر 2026

https://ebrahimemad.net/fa/about-us/e-emad-fa/

مطالب حقوقی تاسیسی مرتبط :

حاکمیت حق بصورت کاربردی و حکمرانی قانون که مبنای تصویبش حق تعریف شده قبلی باشد.

https://ebrahimemad.net/fa/scientific-sites-fa/rule-of-right-fa/emad-fa/int-emad-fa-rule-of-right-and-governance-of-law/

اصل حاکمیت حق بصورت کاربردی بصورت تشریحی

https://ebrahimemad.net/fa/scientific-sites-fa/rule-of-right-fa/definition-explicative-fa/

قدرت الله جلیل پیران :

درود و سپاس فراوان بابت وقتی که صرف مطالعه ی مطلب نمودید 🙏🙏🙏🙏

ممنونم بابت منابعی که در این خصوص معرفی کردید 🙏🙏🙏

این شاگرد را از نقد و انتقاد خویش بی بهره نفرمایید.

https://ebrahimemad.net/fa/scientific-sites-fa/cr-fa/leg-eco-fa/dis-fa/notariats-et-le-dsn/